

De Sneeuwgor, een najaars- en wintergast in de Eempolder

R.G. (Rob) Moolenbeek

Sneeuwgor vrouw, Eempolder, zomerdijk, oktober 2021 | Bert van den Broek

Op 12 oktober 2021 werd ik gebeld door Bert van den Broek uit Soest dat hij weer een 'vreemde vogel' had gefotografeerd in de Eempolder. Al eerder had hij daar een 'Brandgans met rode nek' gezien (zie voorplaat vorige Korhaan). Hij stuurde een foto en het bleek een Sneeuwgor te zijn.

Natuurlijk ken ik die soort uit het kustgebied en van lang geleden uit het toen net drooggelegde Zuidelijk Flevoland. Uit ons werkgebied kan ik me echter geen waarneming herinneren. Tot de jaren tachtig van de vorige eeuw was het een doortrekker in vrij klein aantal en een onregelmatige wintergast (Jonkers et al., 1987: 350-351). De waarnemingen kwamen voor de inpoldering van Zuidelijk Flevoland voornamelijk uit de Eempolder en de gebieden rond de huidige randmeren. Na de inpoldering van Flevoland werden de waarnemingen nog schaarser. Ik ben geen soortenjager maar kon dit aanbod van Bert niet afslaan en toog naar de Eempolder. Daar aangekomen was het niet moeilijk om de Sneeuwgor te vinden. Bert lag alweer

plat op de grond om nog meer foto's van dit exemplaar te maken. De vogel was duidelijk geen mensen gewend en kon tot op 2-3 meter benaderd worden.

De eerste waarneming van deze Sneeuwgor op de zomerdijk is van 8 oktober en de laatste van 13 november toen er zelfs twee werden gezien. De sekse van het solitaire exemplaar wordt meestal niet genoemd. Als het genoemd wordt dan is het een mannetje, slechts een waarnemer noemt het een vrouwtje. De hier gefotografeerde vogel is ook niet zo eenvoudig te seksen. Op basis van de tekening op de kleine en middelste dekveren en het bruin op het bovenste deel van de arpendekveren kom ik tot de conclusie dat het een vrouwtje betreft. Mijn ex-collega Kees Roselaar (van Naturalis) heb ik om raad gevraagd en hij bevestigde dat het een vrouwtje is. De vraag rijst dan welke ondersoort betreft het hier. De Sneeuwgor is een circum-arctische broedvogel opgesplitst in diverse ondersoorten. Kees Roselaar (in litt, 11.2021) schrijft mij het volgende:

“De lichte rugkleur van de vogel op de foto wijst op de ondersoort *Plectrophenax nivalis nivalis* (de nominaat). In Nederland is ongeveer de helft van de overwinterende vogels nominaat *nivalis* (uit Groenland) en de helft *insulae* (uit IJsland), gebaseerd op de ca. 250 vogels in de balgencollectie van Naturalis (Leiden). Ze zitten bij ons soms in gemengde groepen, waarschijnlijk omdat de Groenlanders de IJslanders op de trek 'meenemen'. In Scandinavië broedt ook nominaat *nivalis*, maar mijn theorie is dat ze net als de Groenlanders naar zuid-oost trekken en vooral in Roemenië/Oekraïne/Kazachstan overwinteren. Bij alle ondersoorten zijn de mannen lichter op de bovenzijde dan de vrouwen, en het is daarbij wat verwarrend dat de IJslandse mannen (*insulae*) qua rugkleur op de vrouw nominaat *nivalis* lijken. Vrouwen van *insulae* hebben een duidelijk donkerder bruine rug dan de vogel op de foto.

In Nederland komt als dwaalgast ook nog de ondersoort *vasowae* voor (uit Spitsbergen, Franz Josefland en verder oost in de hoge Arctis); de rugkleur

daarvan is gelijk aan nominaat *nivalis* maar de vogels hebben nog meer wit in de vleugel (man met volledig witte handpendekveren en 5 van de 6 armpennen wit)”.

In het Gooi en Vechtplassengebied wordt de Sneeuwgorz eigenlijk maar zelden waargenomen. Het betreft dan hooguit overvliegende vogels op de trek. In de Eempolder is hij met recht een onregelmatige wintergast. Als je op Waarneming.nl kijkt dan is er een handjevol waarnemingen uit de Eempolder geregistreerd. Vanaf 2010 zijn dat de volgende:

- Op 19 november 2010 twee exemplaren en tot en met 27 november steeds een mannetje.
- Van 7 tot en met 12 maart 2012 een mannetje.
- Op 8 januari 2012 één exemplaar.
- Van 23 tot en met 27 maart 2015 een mannetje.
- Op 14 november 2016 één exemplaar.
- Op 10 december 2018 één exemplaar.

Dus de kans om er een te zien is in het najaar c.q. de winter iets groter dan in het voorjaar.

Al met al was het een ritje naar de Eempolder waard; deze polder blijft je altijd verbazen.

Dank aan Bert van den Broek voor de tip en de prachtige foto's. Voor hulp bij de sekse-determinatie en de ondersoortbepaling ben ik veel dank verschuldigd aan Kees Roselaar.

Bronnen

- Cramp, S. *et al.*, 1994. Handbook of the birds of the Middle East and North Africa. Volume 9: 118-138
- Jonkers, D.A. *et al.*, 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. VWG Het Gooi en Omstreken.
- Waarneming.nl

(Onder en boven) Sneeuwgorz vrouw, Eempolder, zomerdijk, oktober 2021 | Bert van den Broek

